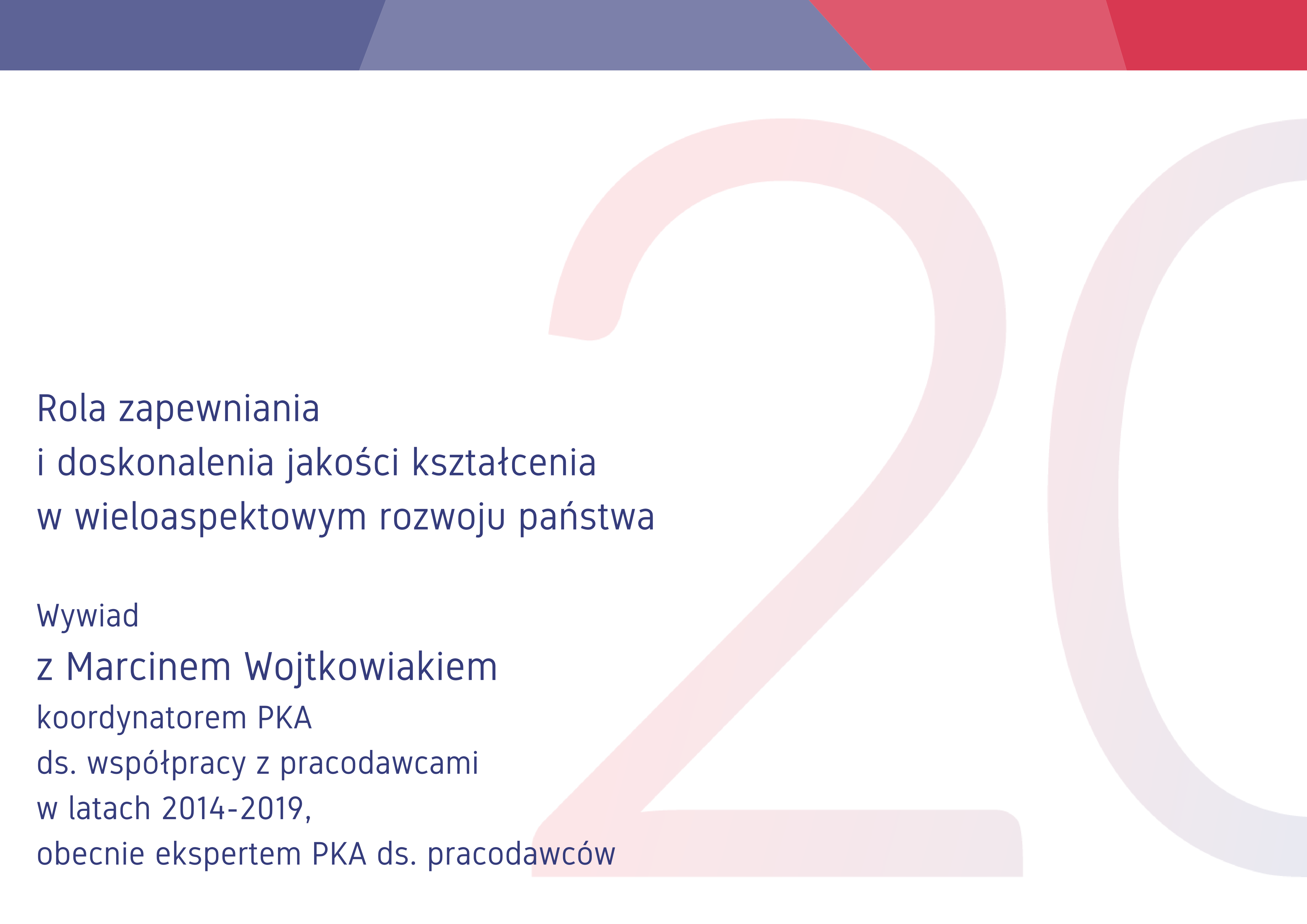

20 wywiadów
na
20-lecie PKA

20
PKA

Rola zapewniania i doskonalenia jakości kształcenia w wieloaspektowym rozwoju państwa

Wywiad
z Marcinem Wojtkowiakiem
koordynatorem PKA
ds. współpracy z pracodawcami
w latach 2014-2019,
obecnie ekspertem PKA ds. pracodawców

Jaka jest – Pana zdaniem – rola zapewniania i doskonalenia jakości kształcenia w wieloaspektowym rozwoju państwa?

Ta rola polega przede wszystkim na zapewnieniu efektywnego wydatkowania środków publicznych na kształcenie na poziomie wyższym.

Bogata oferta kierunków studiów wyższych podlega weryfikacji rynkowej, ale weryfikacja ta jest jednak bardzo odsunięta w czasie. To, czy dana uczelnia zapewnia odpowiednią jakość kształcenia, nie powinno być weryfikowane tylko przez rynek, ale – co jest szczególnie ważne w przypadku uczelni publicznych – powinno być objęte swego rodzaju nadzorem jakościowym i m.in. taką rolę winna odgrywać PKA.

PKA powinna być też swego rodzaju instytucją certyfikującą jakość, aby pracodawca miał pewność i świadomość, jakiej jakości są kompetencje i umiejętności absolwenta, który ma stać się pracownikiem.

W tej koncepcji absolwent jest w pewnym sensie „produktem” procesu kształcenia, którego jakość weryfikowana jest za pośrednictwem PKA, zanim absolwent trafi na rynek pracy.

Pracodawca, przyjmując do pracy absolwenta szkoły wyższej, powinien mieć pewność, że dyplom ukończenia studiów jest wystarczającym potwierdzeniem posiadanych przez przyszłego pracownika kwalifikacji i umiejętności. Dotyczy to także kierunków objętych standardami (w szczególności chodzi o to, aby pracodawca miał

pewność, że kryteria formalne, na podstawie których prace świadczy na przykład pedagog lub nauczyciel, nie wymagają dodatkowej weryfikacji poprzez analizę suplementu). Z punktu widzenia pracodawcy PKA, pozytywnie oceniając kierunek studiów, daje wystarczającą gwarancję kompetencji pracownika. Potwierdza jakość wykształcenia i jego zgodność z wymaganiami prawa i wymaganiami branżowymi, co – przynajmniej na etapie rekrutacji – nie powinno podlegać dodatkowej, często czasochłonnej weryfikacji przez pracodawcę.

Jaką rolę odgrywa PKA w kreowaniu prawa i polityki edukacyjnej państwa?

PKA ma potencjał, który zwłaszcza w procesie stanowienia prawa nadal nie jest wystarczająco wykorzystany. Uważam, że Komisja powinna mieć większy wpływ na proces stanowienia prawa w Polsce. Prowadzone oceny jakości kształcenia mają wpływ na zapewnienie i doskonalenie jakości kształcenia, ale niewielki odsetek ocen negatywnych powoduje, że ta skuteczność nie jest tak wysoka, jak być powinna, a co za tym idzie – ocenę pozytywną otrzymują także kierunki, które mogą nie gwarantować oczekiwanej przez rynek pracy jakości.

Z drugiej strony sam proces oceny bardzo często wpływa na wprowadzanie projakościowych zmian jeszcze przed ostatecznym stanowiskiem PKA w zakresie tejże oceny, co akurat należy uznać za przydatne i potwierdza znaczenie PKA w doskonaleniu jakości kształcenia, a pośrednio w kreowaniu polityki edukacyjnej państwa.

W jaki sposób obecność uczelni wpływa na lokalną społeczność oraz rozwój regionu?

Należy podkreślić szczególne znaczenie szkół wyższych w średnich i mniejszych ośrodkach – regionalnych i subregionalnych. Właśnie w takich społecznościach budowanie relacji międzysektorowych, w szczególności pomiędzy przedsiębiorcami, władzą publiczną i sektorem edukacji, pozwala rozwijać i wzmacniać kapitał społeczny, który zwiększa atrakcyjność danego regionu, w szczególności dla młodych ludzi.

Wartością dodaną ww. współpracy w obszarze szkolnictwa wyższego jest kreowanie oferty edukacyjnej zgodnej z potrzebami regionu – zapewnienie kadr dla regionalnych przedsiębiorców, a także zagwarantowanie absolwentom miejsc pracy zgodnych z ich wykształceniem. Z moich obserwacji i doświadczeń wynika, że najlepsza współpraca między szkołami wyższymi a pracodawcami ma miejsce właśnie w takich ośrodkach – byłych miastach wojewódzkich czy też ośrodkach liczących do 100 tysięcy mieszkańców.

Czy z Pana perspektywy samorząd lokalny może mieć wpływ na kształtowanie polityki edukacyjnej uczelni?

Z formalnego punktu widzenia wpływ ten jest ograniczony, ponieważ samorząd lokalny tylko w pewnym stopniu (głównie finansowym i organizacyjnym, w bardzo niewielkim stopniu merytorycznym i dydaktycznym) odpowiada za edukację na poziomie podstawowym (gminy) i ponadpodstawowym (powiaty). Nie znaczy to jednak, że tego wpływu nie ma, ale zależy to w głównej mierze od aktywności i inicjatywności samych władz lokalnych, a także od otwartości i zaangażowania uczelni. Dlatego niezwykle ważne, choć zdarza się też, że fasadowe, są inicjatywy związane z powoływaniem i funkcjonowaniem gremiów, w skład których mogą wchodzić samorządowcy ze swoim głosem doradczym. Mam tu na myśli rady uczelni, rady pracodawców czy też inne gremia powstające w ramach podejmowanych przez szkoły wyższe działań służących zapewnianiu i doskonaleniu jakości kształcenia, stanowiące przestrzeń do przekazywania informacji o potrzebach lokalnego i regionalnego rynku pracy oraz inicjatywach samorządu w zakresie pozyskiwania inwestorów i ukierunkowywania prowadzonej polityki gospodarczej – informacji, na

podstawie których szkoły wyższe mogą dostosowywać swoją ofertę dydaktyczną i badawczą do potrzeb otoczenia społeczno-gospodarczego.

Z PKA współpracują przedstawiciele otoczenia społeczno-gospodarczego, którzy uczestniczą w każdej wizytacji. Jak ocenia Pan tę formę włączenia przedstawicieli pracodawców w prace PKA? Czy uważa Pan, że PKA mogłaby, w ramach współpracy z samorządem, rozwinąć inne formy współpracy?

Udział pracodawców w pracach PKA oceniam bardzo pozytywnie, a bardzo korzystnym rozwiązaniem było włączenie pracodawców w proces oceny nie tylko studiów o profilu praktycznym, ale i tych o profilu ogólnoakademickim. Jestem przekonany, że dzięki nieco innemu spojrzeniu na proces i jakość kształcenia przedstawiciele pracodawców wnieśli do ww. procesu wartość dodaną. Spojrzenie na jakość kształcenia z perspektywy rynku pracy uważam za niezbędny element procesu zapewniania jakości kształcenia.

Doświadczenie samorządowe wśród przedstawicieli pracodawców w kontekście misji i zadań PKA oraz kryteriów oceny jest niezwykle ważne i cenne. Przede wszystkim dlatego, że działania i kompetencje samorządu sytuują się na styku rynku pracy i edukacji, dzięki czemu samorządowcy doskonale rozumieją logikę działania zarówno uczelni, jak i sektora gospodarczego, która – jak wiemy – jest często bardzo różna. Jeśli chodzi o formy współpracy, to na pewno otwarcie się na środowiska samorządowe w kontekście pozyskiwania potencjalnych ekspertów oraz włączenie pracodawców (w tym samorządowców) w opiniowanie wniosków o pozwolenie na utworzenie studiów są bardzo pozytywnymi przykładami, które sprzyjają jakości.

Jakie wyzwania stawia dziś przed systemem zapewniania jakości kształcenia otoczenie społeczno-gospodarcze?

Jeszcze kilkanaście lat temu pracodawcy oczekiwali od absolwentów szkół wyższych wielu szczegółowych, wyspecjalizowanych kompetencji, samodzielności w wykonywaniu obowiązków zawodowych, a wręcz stuprocentowego przygotowania do wykonywania obowiązków zawodowych od zaraz. Rynek pracy od tego czasu mocno się zmienił; w tej chwili w większym stopniu oczekuje się od absolwentów szkół wyższych otwartości, szerokich horyzontów i gotowości do ciągłego podnoszenia i zmiany kwalifikacji. Uważam, że w tej sytuacji uczelnie odgrywają szczególnie istotną rolę, bo wyposażają studentów w niezwykle ważną wiedzę ogólną, która jest bazą do rozwoju indywidualnych kompetencji na nieustannie i dynamicznie zmieniającym się rynku pracy.

Gdyby mógł Pan podjąć strategiczną decyzję dotyczącą rozwoju zewnętrznego systemu zapewniania jakości kształcenia w Polsce, to jaka byłaby to decyzja?

Na pewno byłby to powrót do ocen stacjonarnych. Daje to więcej czasu na weryfikację współpracy z pracodawcami, a przede wszystkim na ocenę systemu praktyk. Uważam też, że wizytacja powinna trwać trzy dni zamiast obecnych dwóch. Podobnie wydłużeniu o jeden dzień powinien ulec czas pracy przeznaczony na ocenę wniosku o pozwolenie na utworzenie studiów. Nie są to zapewne decyzje strategiczne, ale z pewnością pragmatyczne. Na poziomie strategicznym warto ugruntować obecne rozwiązania, które w mojej ocenie są bardzo dobre.

Warszawa, 2022 r.